

Ocena i wycena zasobów przyrodniczych
red. nauk. Jan Szyszko [et al.] ;
Szkola Główna Gospodarstwa Wiejskiego.
Szkola Główna Handlowa

Spis treści

1. Wprowadzenie – Jan Szyszko 9

2. OGÓLNE UWARUNKOWANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POLSKI 15

Wstęp – Jan Szyszko 15

2.1. Sytuacja demograficzna Polski na tle europejskich
przemian ludnościowych – Janina Jóźwiak 16

2.1.1. Wprowadzenie 16

2.1.2. Drugie Przejście Demograficzne 17

2.1.3. Nowa demografia Europy 19

2.1.4. Nowa demografia Polski 24

2.1.5. Postawy, opinie, zamierzenia Polaków – czy Drugie
Przejście Demograficzne w Polsce? 28

2.1.6. Kilka konkluzji 31

2.2. Zarys stanu środowiska naturalnego – Jan Szyszko 32

2.2.1. Czynniki decydujące o stanie środowiska 33

2.2.2. Stan środowiska Polski i szansa jego wykorzystania w
rozwoju gospodarczym 42

2.2.2.1. Polskie lasy państwowe gwarantem bezpieczeństwa
ekologicznego 45

2.2.2.2. Konwencja Klimatyczna ONZ i polskie lasy
państwowe szansą zrównoważonego rozwoju terenów
niezurbanizowanych 51

2.2.3. Niezbędne działania na przyszłość 63

2.3. Krajobraz kulturowy Polski – Jan Rylke 67

2.3.1. Składniki krajobrazu kulturowego 68

2.3.2. Przeszłość zapisana w polskim krajobrazie 76

2.3.3. Współczesny polski krajobraz 84

2.4. Ekoetyka – Eugeniusz Marciniak 98

2.4.1. W drodze do etyki środowiskowej 98

2.4.2. Ekologiczna odpowiedzialność w świecie prawa miłości i społecznej sprawiedliwości 104

3. ROZPOZNAWANIE I OCENA WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH 113

Wstęp – Jan Szyszko 113

3.1. Rozpoznawanie i ocena wartości gleb – Danuta Czępińska-Kamińska 114

3.2. Rozpoznawanie i ocena wartości przyrodniczych na podstawie wybranych taksonów organizmów dziko żyjących 125

Wstęp – Jan Szyszko 125

3.2.1. Ocena środowiska przyrodniczego na podstawie szaty roślinnej – Czesław Wysocki, Piotr Sikorski 125

3.2.1.1. Ocena środowiska przyrodniczego na poziomie gatunkowym 127

3.2.1.2. Ocena środowiska przyrodniczego na poziomie biocenotycznym ... 137

3.2.1.3. Ocena środowiska przyrodniczego na poziomie krajobrazowym 141

3.2.2. Biegaczowate – Jan Szyszko 152

3.2.2.1. Zależność występowania biegaczowatych od składu gatunkowego drzewostanu 153

3.2.2.2. Zależność występowania biegaczowatych od wieku drzewostanów i historii ich powstania 154

3.2.2.3. Próba zastosowania biegaczowatych i ich syntetycznej charakterystyki SBO do planowania profilaktyki w ekosystemach leśnych 159

3.2.2.4. Praktyczna weryfikacja roli biegaczowatych jako wskaźników stanu rozwoju biocenoz borów sosnowych 164

3.2.2.5. Możliwości wykorzystania wskaźnika SBO w praktyce 167

3.2.2.6. Szacowanie wartości SBO w terenie 168

3.2.3. Wodne zwierzęta bezkręgowce – Witold Strużyński 174

3.2.3.1. Charakterystyka poszczególnych grup organizmów wskaźnikowych 180

3.2.4. Ptaki – Marek Keller 188

3.2.5. Stadia sukcesyjne i ocena wartości przyrodniczych krajobrazu na podstawie taksonów – Jan Szyszko 195

3.2.6. Natura 2000 metodą oceny i wyceny żywych zasobów przyrodniczych – Jan Szyszko	202
3.2.6.1. Procedura wyznaczania Natury 2000 w Unii Europejskiej	202
3.2.6.1. Wyznaczanie Natury 2000 w Polsce	207
3.2.6.2. Natura 2000 szansą zrównoważonego rozwoju Polski	222
3.3. Rozpoznawanie i ocena wartości przyrodniczych i kulturowych na podstawie krajobrazu – Jan Rylke	224
3.3.1. Zasady rozpoznawania i oceny zasobów przyrodniczych krajobrazu kulturowego – Izabela Dymitryszyn	224
3.3.1.1. Fizjografia i ekofizjografia a ocena wartości zasobów przyrodniczych w ujęciu historycznym	224
3.3.1.2. Cele ekofizjografii i oceny środowiska na potrzeby gospodarki przestrzennej współcześnie	227
3.3.1.3. Ogólne zasady ocen przydatności krajobrazu do celów społeczno-gospodarczych	228
3.3.1.4. Przykłady ocen zasobów przyrodniczych do celów planowania przestrzennego	234
3.3.1.5. Potrzeba rozwoju metodyki oceny środowiska w opracowaniach ekofizjograficznych	240
3.3.2. Rozpoznawanie wartości krajobrazu kulturowego – Jeremi T. Królikowski	246
3.3.2.1. Proces rozpoznawania wartości	247
3.3.2.2. Pojęcia podstawowe	248
3.3.2.3. Krajobraz kulturowy	251
3.3.2.4. Struktura miejsca	253
3.3.2.5. Genius loci – duch miejsca rozumiany jako synteza wartości przestrzennych	256
3.3.2.6. Wartości przestrzenne	257
3.3.2.7. Problematyka rozpoznawania tożsamości krajobrazu kulturowego	267
3.3.2.8. Podsumowanie – praktyka realizowania wartości przestrzennych	274
3.3.3. Zasady oceny krajobrazu kulturowego – Jan Rylke	276
3.3.3.1. Metodologia przeprowadzanych ocen	278
3.3.3.2. Stosowane metody oceny krajobrazu kulturowego	279
3.3.3.3. Stosowane metody rekompensaty za zniszczenie wartości cechujących krajobraz kulturowy	286

- 3.3.3.4. Ocena krajobrazu kulturowego 293
- 3.3.3.5. Prawna ochrona krajobrazu kulturowego 303

4. Ekonomiczne podstawy oceny środowiska 313

- 4.1. Metoda deklarowanych preferencji – Piotr Jeżowski 313
 - 4.1.1. Metody ewaluacji ekonomicznej ... 314
 - 4.1.2. Metody szacowania korzyści i strat 317
 - 4.1.3. Istota metody deklarowanych preferencji 322
 - 4.1.4. Mocne i słabe strony metody CVM 325
 - 4.1.5. Krytyka CVM w ekonomii ekologicznej 331
 - 4.1.6. Podsumowanie 332
- 4.2. Wycena zasobów naturalnych – Augustyn Woś 333
 - 4.2.1. Systemy (teorematy) wyceny nierynkowych zasobów odnawialnych 334
 - 4.2.2. Waloryzacja zasobów ziemi 338
 - 4.2.3. Waloryzacja lasu 342
 - 4.2.4. Waloryzacja zasobów wody 347
- 4.3. Metody oceny projektów inwestycyjnych – Alojzy Zalewski 353
 - 4.3.1. Pojęcie projektu inwestycyjnego i metody jego oceny 353
 - 4.3.2. Szacunki kosztów i korzyści projektu 355
 - 4.3.3. Ocena finansowa projektu 359
 - 4.3.4. Analiza efektywności kosztowej 367
 - 4.3.5. Niepewność i ryzyko w ocenie projektów 368
 - 4.3.6. Zakończenie 371

5. WYCENA WARTOŚCI NIERYNKOWEJ WYBRANEJ GRUPY POZAPRODUKCYJNYCH FUNKCJI LASÓW (metodyka i wyniki) – Lech Płotkowski 373

- 5.1. Ekonomiczna charakterystyka i klasyfikacja pozaprodukcyjnych funkcji lasów i gospodarki leśnej 373
- 5.2. Pojęcie społecznej wartości lasu 378
- 5.3. Cele i metody pieniężnej wyceny funkcji lasów, w tym zwłaszcza funkcji pozaprodukcyjnych 383
- 5.4. Wybór kategorii pozaprodukcyjnych funkcji lasów w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Lasy Rychtałskie 386
- 5.5. Wybór metody szacowania 386

- 5.6. Szacowanie wartości rekreacyjnej LKP na przykładzie myślistwa 387
- 5.7. Wartości pozaprodukcyjnych funkcji lasów związanych z ochroną różnorodności biologicznej 393

6. Polityka finansowa i gospodarka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego – Jacek Sierak 397

- 6.1. Istota polityki finansowej i planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego 397
- 6.2. Podstawy prawne finansów samorządu terytorialnego w Polsce 403
- 6.3. Wybrane zasady gospodarki budżetowej jednostek samorządu terytorialnego 407
- 6.4. Źródła dochodów i kierunki wydatków jednostek samorządu terytorialnego 410
- 6.5. Procedura uchwalania i wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego 422
- 6.6. Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego 433
- 6.7. Instrumenty dłużne w finansowaniu zadań jednostek samorządu terytorialnego 435
- 6.8. Nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego 441

7. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA W KONTEKŚCIE KONCEPCJI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU – Magdalena Kozyra-Olszańska, Hanna Rylke 445

- 7.1. Problemy społeczne na terenach popegeerowskich 446
 - 7.1.1. Problemy marginalizacji społecznej 447
 - 7.1.2. Bierność społeczna: aspekty, mechanizmy, sposoby przeciwdziałania 450
 - 7.1.3. Profilaktyka bierności 451
- 7.2. Sposoby skutecznego działania na rzecz wprowadzania zmian w społecznościach lokalnych 452
 - 7.2.1. Funkcje organizacji pozarządowych (Załuska 1998) 453
- 7.3. Zbieranie informacji o społeczności lokalnej – sporządzanie raportu. Współpraca ze społecznością lokalną 454
- 7.4. Tworzenie projektu działania 457